

**Domein Afval
Domein Chemie**

**Overzicht vakinhoudelijke
opleidingen**

VERSIE: JANUARI 2010

COLOFON

Dit is een publikatie van Vernieuwing Toezicht, Domeinen Chemie en Afval.

Het document is samengesteld door Pieter Verheugd van DNV-CIBIT in opdracht van de VROM-Inspectie.

De publikatie is te downloaden via de www.inspectieloket.nl.

Januari 2010

Beste domeincollega,

Kennelijk overweeg je in je eigen kennis en kunde omtrent bedrijven en processen in de domeinen Afval en/of Chemie te investeren. Dat is om meerdere redenen een goed zaak. Ten eerste versterk je je eigen arbeidsmarktpositie. Ten tweede bevordert het de professionalisering van het inspectievak. Ten derde draag je bij aan het verlagen van de door bedrijven ervaren toezichtlast. Bedoeling van deze brochure is om je bij het selecteren van een geschikte opleiding, training of cursus op weg te helpen.

De brochure is bedoeld voor alle inspecteurs, toezichthouders, handhavers en/of vergunningverleners in de domeinen Afval en Chemie die werkzaam zijn bij de VROM Inspectie, de Arbeidsinspectie, Inspectie Verkeer en Waterstaat, de Nederlandse Emissieautoriteit, Rijkswaterstaat, provincies, gemeenten, waterschappen, brandweer en veiligheidsregio's.

Naast een overzicht van opleidingen, trainingen en cursussen bevat deze brochure tevens een beknopte toelichting op het 'hoe en waarom' ervan alsmede een overzicht van de kennisgebieden die relevant zijn om het inspectietoezicht in de beide domeinen adequaat te kunnen uitoefenen.

Graag doen we tot slot een beroep op je om deze brochure ook onder de aandacht van de collega's te brengen!

PS

Let op: de brochure impliceert in geen enkel opzicht een oordeel over de kwaliteit van of een voorkeur voor de in het overzicht genoemde opleidingen, trainingen en cursussen.

Achtergrond

In het kader van het programma Vernieuwing Toezicht – incl. de domeinbenadering – is één van de speerpunten bij de uitvoering van het inspectietoezicht de reductie van de toezichtlast. Doel van de rijksoverheid is om de toezichtlast voor bedrijven en instellingen met gemiddeld 25% te reduceren en tegelijkertijd de kwaliteit, efficiëntie en effectiviteit van het toezicht te verbeteren. Met het oog daarop heeft onder meer in de domeinen Afval en Chemie in 2007 een nulmeting naar de – ervaren – toezichtlasten plaatsgevonden.

Belangrijke bevinding uit de toezichtlastmetingen is dat de vakinhoudelijke deskundigheid van een inspecteur¹ het meest bepalend is voor de uiteindelijke beleving van de toezichtlast. “Het wordt door bedrijven als vervelend ervaren wanneer de inspecteur (1) geen vakinhoudelijke kennis heeft, (2) de kennis niet in de praktijk kan toepassen en (3) geen kennis heeft van de bedrijfsspecifieke activiteiten.”² Versterking van het deskundigheidsniveau heeft dus direct en significant effect in termen van lagere toezichtlasten.

Effecten gebrekkig kennis- en competentieniveau

Ter illustratie worden hieronder enkele effecten van een gebrekkig kennis- en competentieniveau bij inspecteurs opgesomd zoals die door de vertegenwoordigers uit beide domeinen gesignaleerd worden:

- de inspecteur werkt primair vanuit de (administratieve) regeltjes en geeft geen/onvoldoende blijk inzicht te hebben in de echte risico's;
- een inspectie heeft voor een bedrijf geen toegevoegde waarde en wordt derhalve als een last ervaren;
- de inspecteur ontmoet geen respect met als indirect gevolg dat het draagvlak voor de wet en inspectie afbrokkelt;
- de inspecteur maakt niet of nauwelijks gebruik van de in de domeinen ontwikkelde en gebruikte (kwaliteits)systemen, want kan vanwege gebrekkige vakinhoudelijke kennis de werking en toegevoegde waarde van die systemen niet beoordelen.

Een versterking van de vakinhoudelijke deskundigheid van inspecteurs past voorts in het programma Eenduidig Toezicht/Vernieuwing Toezicht dat in 2006 van start is gegaan.

Toepasselijke aanknopingspunten zijn:

- de inspectie-functie met hoogwaardige methoden en deskundigheid vervullen;
- de toezichtlasten verminderen;
- de inspecteurs handelen professioneel, deskundig en proportioneel;
- de diverse inspecties en bevoegde gezagen bundelen expertise.³

De resultaten van het Vernieuwing Toezicht programma moeten in de komende jaren gerealiseerd gaan worden.

¹ In deze brochure wordt telkens gesproken over inspecteurs mede omvattend toezichthouders, handhavers en/of vergunningverleners.

² SIRA Consulting, Meting toezichtlasten in het domein Chemie. Onderzoek naar de administratieve en ervaren lasten van toezicht binnen het domein Chemie, 2007, p. 18 en SIRA Consulting, Meting toezichtlasten in het domein Afval. Onderzoek naar de administratieve en ervaren lasten van toezicht binnen het domein Afval, 2007, p. 25.

³ Kamerstukken II, vergaderjaar 2007–2008, 31 201, nr. 25.

Het 'hoe en waarom' van deze brochure moet in deze context geplaatst worden. De brochure beoogt een handreiking te zijn voor inspecteurs, toezichthouders, handhavers en vergunningverleners om daadwerkelijk hun vakinhoudelijke deskundigheid op een hoger plan te brengen. Het uiteindelijke doel is dat in 2015 in beide domeinen:

- alle inspecteurs voldoen aan de nieuwe maatlat professionele toezichthouder; en
- meer dan 60% van de bezochte bedrijven een concrete verbetering in de professionaliteit van de inspecteur ziet.

Het navolgende opleidingenoverzicht is daartoe een praktische en eenvoudige wegwijzer.

Dit overzicht past overigens niet alleen bij de Vernieuwing Toezicht doelstelling maar is vanzelfsprekend ook van belang voor de eigen ontwikkeling van de inspecteur. Opleidingen, trainingen en cursussen dragen immers bij aan zijn/haar persoonlijke en professionele ontwikkeling. Aansluitend op het voorgaande betekent dat dat de inspecteur beter in staat is zijn taak te vervullen: een plus vanuit zowel een publieke als een persoonlijke optiek. Maar evenzeer telt het directe eigen belang van de inspecteur: bijv. in termen van de voldoening over persoonlijke groei of de versterking van zijn/haar arbeidsmarktpositie.

Opleidingenoverzicht

Doel van het opleidingenoverzicht is om de inspecteur, toezichthouder, handhaver of vergunningverlener in de domeinen Afval en Chemie louter op weg te helpen bij het selecteren van een opleiding die kan bijdragen aan het versterken van de vakinhoudelijke deskundigheid.

Het opleidingenoverzicht is in twee stappen tot stand gekomen:

Stap 1: via werksessies en interviews – deels met vertegenwoordigers uit beide domeinen – zijn de vakinhoudelijk kennisgebieden en competenties geïdentificeerd;

Stap 2: via desktop onderzoek – overwegend browsen op Internet – zijn de opleidingen in kaart gebracht.

Advies:

Ga voor actuele en uitgebreide(re) informatie (bijv. over duur, niveau, prijs, programma) over een opleiding, training of cursus naar de website van de instelling of het bedrijf dat die opleiding, training of cursus verzorgt.

Opleider	Opleiding, training, cursus, ...	Website
Apply Opleidingen	<ul style="list-style-type: none">Hogere Veiligheidskunde	www.apply-opleidingen.nl
Arbeidsinspectie	<ul style="list-style-type: none">MHC-opleiding Blok 4 (begrippen in de procesindustrie)MHC-opleiding Blokken 5-t/m 8 (mn risicomangement)	voor meer informatie bel met of mail aan: Arbeidsinspectie Afdeling Personeelsontwikkeling 070 – 3336663 aanmeldingaiopleiding@minszw.nl
Automotive Technology Group	<ul style="list-style-type: none">Training Classificatie Carrosseriedelen	www.atg.nl
Avans	<ul style="list-style-type: none">Bedrijfskunde voor techniciChemische technologieMilieukundeOnderhoudskunde en managementPractical laboratory training courses	www.avans.nl www.avansplus.nl
Aviera	<ul style="list-style-type: none">ExplosieveiligheidMiddelbare milieukundigeMiddelbare veiligheidskundigeVeilig werken met gevaarlijke stoffen	www.aviera.nl

Opleider	Opleiding, training, cursus, ...	Website
Aviv	<ul style="list-style-type: none"> • Externe Veiligheid • PGS 15 / ADR-systematiek • Register Risicosituaties Gevaarlijke Stoffen 	www.aviv.nl
Brandweer-academie	<ul style="list-style-type: none"> • Leergang Specialist industriële veiligheid • Leergang Specialist brandpreventie • Leergang Specialist risico's en veiligheid • Leergang Specialist planvorming en rampenbestrijding • Leergang Adviseur gevaarlijke stoffen • Leergang Specialist (senior) brandonderzoek • Cursus Werken met het Gebruiksbesluit brandveilige bouwwerken 	www.nifv.nl/web/show/id=131126 www.brandweeracademie.nl
BRZO Academie	<ul style="list-style-type: none"> • NIM Inspectieleider • Basiskennis BRZO • Inspectiemethode BRZO (NIM) 	www.brzo99.nl
Casimir	<ul style="list-style-type: none"> • Autowrakken en milieu 2008 • Werken volgens de Kwaliteits Zorg Demontage • Opleidingstraject VCA • Basisveiligheid (VCA) 	www.casimir.nl
Copla	<ul style="list-style-type: none"> • Hogere veiligheidskundige • Middelbare veiligheidskundige 	www.copla.nl
Delft TopTech TU Delft	<ul style="list-style-type: none"> • Management of Safety, Health & Environment (MoSHE) • Master of Public Safety 	www.delft-toptech.nl
DNV	<ul style="list-style-type: none"> • Analyse procesgevaren • Auditeren van product- en procesgerelateerde technieken • Operationeel risicomanagement 	www.dnv.nl
Elsevier	<ul style="list-style-type: none"> • Hogere Veiligheidskunde • Middelbare Veiligheidskunde 	www.elsevieropleidingen.nl

Opleider	Opleiding, training, cursus, ...	Website
Geoplan	<ul style="list-style-type: none"> • BRZO: toepassing in de praktijk • Herkenning en omgaan met gevaarlijke stoffen • Opslag van gevaarlijke stoffen - de PGS 15 	www.geoplan.nl
HAN Hogeschool Arnhem Nijmegen	<ul style="list-style-type: none"> • Chemie • Control Systems Engineering • Meet-, regel-, en besturingstechniek 	www.han.nl
HAS KennisTransfer	<ul style="list-style-type: none"> • Waterkwaliteit en zuivering 	www.millian.nl
Hogeschool Utrecht	<ul style="list-style-type: none"> • Chemische technologie • Chemistry • Milieukunde 	www.millian.nl
Hogeschool Zeeland	<ul style="list-style-type: none"> • Leergang System Support Management • Algemene Operationele Technologie 	www.hz.nl
INNOVAM	<ul style="list-style-type: none"> • Preventiemedewerker 	www.innovam.nl
Kader	<ul style="list-style-type: none"> • Middelbare veiligheidskundige 	www.kaderbv.nl
NEN	<ul style="list-style-type: none"> • Functionele veiligheid in de procesindustrie • Houvast in meetonzekerheid voor chemici 	www.nen.nl
NEN (ism Adviesbureau URS/Dames en Moore)	<ul style="list-style-type: none"> • Basis cursus milieuzorg • Gevorderde cursus milieumanagement (gevorderden) 	

Opleider	Opleiding, training, cursus, ...	Website
Oosterom	<ul style="list-style-type: none"> • Verantwoord omgaan met gevaarlijke (afvalstoffen) • Milieuwetgeving afvalstoffen • Eural (omgaan met de Europese afvalstoffenlijst) • Monsterneming afval(stoffen) • VIHB (cursus voor Vervoerders, Inzamelaars, Handelaars en Bemiddelaars van afvalstoffen) • VCA-Basisveiligheid • VGOM (Veilig werken met verontreinigde Grond voor Operationeel Medewerker) 	www.oosteromopleidingen.nl
OPOR-Musca Opleiding & Advies	<ul style="list-style-type: none"> • Afvalbeheer: van beleidsontwikkeling tot beleidsuitvoering • Basiscursus Afvalverwijdering • Beheerder Milieustraat • GFT Compostering • Teamleider Afvalinzameling en Reiniging • Zwerfafvalcoördinator 	www.opormusca.nl
Paton	<ul style="list-style-type: none"> • Dispersie in de industrie • Industriële meng- en roerprocessen • Explosieveiligheid • Plantmanagement • Polymeertechnologie • Snel en foutloos opschalen van batchprocessen • Total plant automation • Toxicologie • Chemical Engineering 	www.paton.nl
PHOV	<ul style="list-style-type: none"> • Basiscursus Procesveiligheid • Hogere Veiligheidskunde • Hogere Veiligheidskunde (voor MVK-er) • Veiligheid en Duurzaamheid in de Procesindustrie • Verdiepingscursus Procesveiligheid 	www.phov.nl

Opleider	Opleiding, training, cursus, ...	Website
Saxion	<ul style="list-style-type: none"> • Chemicals Management • Externe Veiligheid • Integrale Veiligheidskunde 	www.saxion.nl
SCM Adviesgroep	<ul style="list-style-type: none"> • Cursus Beheer Recyclingbedrijf 	www.scm-adviesgroep.nl
TU Eindhoven	<ul style="list-style-type: none"> • Chemical Engineering Specialisatie: Polymers & Composites • Chemical Engineering Specialisatie: Process Engineering • Chemische Technologie 	w3.tue.nl
Universiteit Twente	<ul style="list-style-type: none"> • Procestechologie 	www.tnw.utwente.nl
Universiteit van Amsterdam	<ul style="list-style-type: none"> • Chemistry 	www.studeren.uva.nl
VOC	<ul style="list-style-type: none"> • Omgaan met gevaarlijke stoffen • Preventiemedewerker • HACCP voor carrosseriebedrijven • Integrale kwaliteitszorg 	www.vocar.nl

Opleider	Opleiding, training, cursus, ...	Website
VROM Inspectie Academie (VIA)	<ul style="list-style-type: none"> • Aspecten van veiligheidsbeoordeling van procesinstallaties • Basiscursus Afval • Verdiepingscursus Praktijkchemie • Training monsternamen voor handhavers • Leergang Externe omgeving: module Strategische analyse (SIA DCMR) • Vuurwerk: productkennis en classificatie • Verdiepingscursus Vuurwerk • Basiscursus Luchtkwaliteit • Basiscursus Bodem • Verdiepingscursus Drinkwater • Basiscursus Biociden • Verdiepingscursus Biociden • Verdiepingscursus Afvaltechniek • Cursus Gassing • Leergang Stoffenkennis: module Basiskennis • Leergang Stoffenkennis: module Toxiciteit • Leergang Stoffenkennis: module Brandbaarheid • Leergang Stoffenkennis: module Explosiviteit • Leergang Defensie-inrichtingen: module Opslag van brandbare stoffen 	voor meer informatie mail aan: Postbus.VI- Academie@minvrom.nl
Wateropleidingen	<ul style="list-style-type: none"> • Actuele Zuiveringstechnieken • Basisopleiding Drinkwaterdistributie • Basisopleiding Drinkwaterproductie • Basisopleiding Riolering • Functieopleiding Controle van Leidingwaterinstallaties • Hogere opleiding drinkwater • Hogere techniek afvalwaterzuivering • Monsternemer Legionella • Uitgebreide techniek afvalwaterzuivering 	www.wateropleidingen.nl

Bij het voorgaande opleidingenoverzicht moeten voor een goed begrip enkele kanttekeningen geplaatst worden:

- het overzicht beoogt niet compleet te zijn;
- het overzicht noemt niet alle relevante opleidingen, trainingen en cursussen die een instelling/bedrijf verzorgt;
- het overzicht impliceert niet een uitspraak over de kwaliteit van een opleiding, training of cursus;
- het overzicht beperkt zich tot opleidingen, trainingen en cursussen die in deeltijd kunnen worden gevolgd (reguliere HBO- en WO-studies zijn dus buiten beschouwing gelaten); en
- het overzicht bevat een grote diversiteit aan opleidingen, trainingen en cursussen in termen van onderwerp, duur, (instroom)niveau, theorie versus praktijk, prijs, etc.

Nota bene: aanvullingen op het opleidingsoverzicht kunnen worden gemaïld aan Postbus.VI-Academie@minvrom.nl.

Kennisgebieden en competenties

Het opleidingsoverzicht heeft niet de pretentie compleet te zijn. Ongetwijfeld zijn er op de markt – zeker ook als in onze buurlanden wordt gekeken – meerdere geschikte opleidingen te vinden. Bij het zoeken/vinden van andere opleidingen kan onderstaande opsomming van vakinhoudelijke kennisgebieden en competenties behulpzaam zijn.

Deze opsomming is eveneens het resultaat van de eerdergenoemde 2 stappen en is daarmee gebaseerd op het gezamenlijke inzicht van de geraadpleegde inspectiemedewerkers en vertegenwoordigers uit beide domeinen.

Afval	Chemie
<p>Primaire productieproces:</p> <ul style="list-style-type: none"> • procestechnologie • basischemie (incl. stoffen- en materiaalkennis) • afval(verwerkings)technologieën (nb: kan per subbranche verschillen) • brandveiligheid (incl. maatregelen om brandgevaar tegen te gaan c.q. te bestrijden) 	<p>Primaire productieproces:</p> <ul style="list-style-type: none"> • procestechnologie (incl. ict besturingssystemen in proces- en opslaginstallaties) • chemie (incl. stoffen- en materiaalkennis) • werktuigbouwkunde • milieukunde/milieueffecten • natuurkundige processen • brandveiligheid (incl. maatregelen om brandgevaar tegen te gaan c.q. te bestrijden) • opslagmodaliteiten • zuiveringstechnieken
<p>Bedrijfsvoering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bedrijfseconomische gegevens • administratieve processen (incl. stoffenboekhouding) • managementsystemen (bv. kwaliteit, milieuzorg, veiligheid) • keurmerken en standaarden (bv. ISO, ARN, VCA, BRL, NFPA, NEN en BGB) 	<p>Bedrijfsvoering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bedrijfskunde • bedrijfseconomische gegevens • administratieve processen (incl. stoffenboekhouding) • managementsystemen (bv. kwaliteit, milieuzorg, veiligheid) • keurmerken en standaarden (bv. ISO, VCA, BRL, NFPA, NEN en BGB) • risicogestuurd onderhoud
<p>Sector/markt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • markt (structuur en dynamiek) • keten van afvalverwerking • concurrentieverhoudingen (incl. zicht op 'zwakke broeders' en 'free riders') 	<p>Sector/markt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nieuwe – technische – ontwikkelingen in de chemie(sector) • concurrentieverhoudingen
<p>Inspectiekennis en -vaardigheden:</p>	<p>Inspectiekennis en -vaardigheden:</p>

Afval	Chemie
<ul style="list-style-type: none"> • inlevingsvermogen (nb: gelet op diverse aard van de bedrijven c.q. ondernemers in subbranches) • helicopter view (nb: 'wat is echt belangrijk') • planning/voorbereiding (nb: 'weten wat met een inspectie beoogd wordt' en rekening houden met inspectie-historie) 	<ul style="list-style-type: none"> • kwantitatieve risico analyse (incl. risicogebaseerde systematiek die aan wettelijk normen ten grondslag ligt) • auditvaardigheden (incl. gespreksvaardigheden) • inlevingsvermogen (nb: gelet op diverse aard van de bedrijven c.q. ondernemers in subbranches) • helicopter view (nb: 'wat is echt belangrijk') • planning/voorbereiding (nb: 'weten wat met een inspectie beoogd wordt' en rekening houden met inspectie-historie)

Nota bene: aanvullingen op het opleidingenoverzicht kunnen worden gemaïld aan Postbus.VI-Academie@minvrom.nl.

Verantwoording

Naar aanleiding van de toezichtlastmetingen heeft de VROM Inspectie het initiatief genomen om voor de domeinen Afval en Chemie een inventarisatie te maken van relevante vakinhoudelijke kennis en beschikbare opleidingen.

Doel: praktische handvatten krijgen voor het versterken van de vakinhoudelijk deskundigheid van inspecteurs.

De inventarisatie is door DNV-CIBIT – in opdracht van VROM – gemaakt. Grofweg is de inventarisatie in twee stappen tot stand gekomen:

- Stap 1: via werksessies en interviews – deels met vertegenwoordigers uit beide domeinen – zijn de vakinhoudelijk kennisgebieden en competenties geïdentificeerd;
- Stap 2: via desktop onderzoek – overwegend browsen op Internet – zijn de opleidingen in kaart gebracht.

Overigens zijn ook in de werksessies en interviews suggesties voor opleidingen verzameld.

Hier wordt uitdrukkelijk onderstreept dat opleidingen één van de factoren is om de vakinhoudelijke deskundigheid te versterken. Tijdens de inventarisatie is namelijk een veel rijker beeld naar voren gekomen over factoren die bepalend zijn. Centrale boodschap is dat versterken van vakinhoudelijke deskundigheid via alleen opleidingen niet duurzaam is.

Deskundigheidsbevordering vergt een multi-dimensionele inspanning. Bijvoorbeeld: werving op HBO⁺ niveau, kennisdeling en -borging, poolen van inspecteurs tussen bestuurslagen, stages/werkbezoeken bij bedrijven (zonder direct inspectieoogmerk/gevolg), kennisuitwisseling met vertegenwoordigers uit de branches, tijd en ruimte om ervaringskennis op te doen, etc.